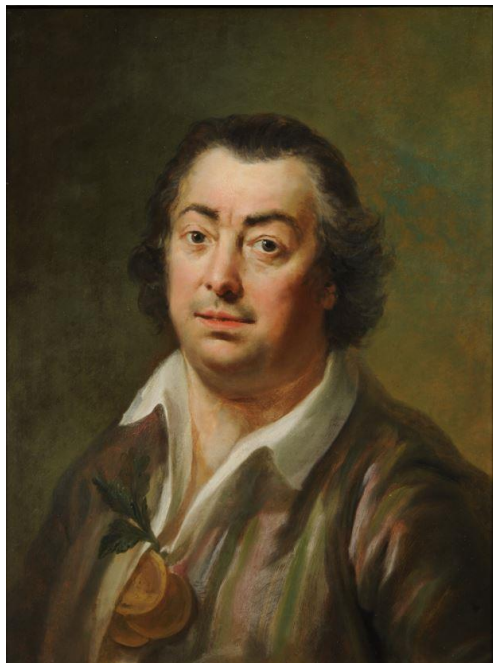

Dr. Johannes le Francq van Berkhey (1729-1812)

Francq van Berkhey, Dr. Johannes le, natuuronderzoeker, arts, dichter en schilder, geb. Leiden 23 januari 1729, ged. ald. (Hooglandse Kerk) 25 januari 1729, na de lagere school, die hij in Katwijk bezocht, ging hij in de kunsthandel bij zijn grootvader van moederskant werken, van deze grootvader Jan Berkhey ontving hij een legaat op voorwaarde dat hij de naam Van Berhey zou toevoegen bij le Francq, ingescheven als student te Leiden 22 september 1747, oorspronkelijk voor een studie klassieke talen, promoveerde ald. 12 december 1761 op een medisch proefschrift *Expositio de structura florum qui dicuntur compositi*, op 2 juni 1764 liet hij zich weer als student inschrijven, genoteerd als Dr. en 36 jaar, mogelijk voor het volgen van een bijscholingscollege. Hij vestigde zich eerst als arts te Amsterdam en drie jaar later in 1764 op het landgoed Leevliet te Warmond. Daar begon hij zijn hoofdwerk *Natuurlyke Historie van Holland*, waarvan in 1769 het eerste deel verscheen. Het zesdelige werk werd een succes en werd vertaald in het Duits en Frans. Benoemd tot lector Natuurlijke Historie bij de Leidse Universiteit 1773-1795. Hij verzamelde duizenden tekeningen en schetsen van natuurkundige voorwerpen. Ook als dichter was hij zeer actief. Doordat hij een vurig aanhanger van Oranje was kwam hij in diverse conflicten en leidde tot de gedwongen verkoop van zijn natuurkundige verzameling en in 1795 zelfs tot zijn ontslag bij de Leidse Universiteit. Bij de buskruitramp van Leiden op 12 januari 1807 stortte zijn huis in en ontkwam ternauwwer nood aan de dood, daar hij nog levend van onder het puin te voorschijn gehaald werd. Hij was alles kwijt, woonde tijdelijk, volgens aanbod van koning Lodewijk aan daklozen, in het Huis Ten Bosch in Den Haag, kreeg schadevergoeding uit de voor Leiden bijeengebrachte gelden, maar eindigde onder armoedige omstandigheden, overl. in het huis van zijn dochter Geertje te Leiden 12 maart 1812, begr. ald. 18 maart 1812, zoon van Evert le Francq, wolhandelaar, en Maria Berkheij. Hij ondertr. Leiden 20 augustus 1750 met Gerritje van Nier (Vanier), ged. Leiden 16 december 1727, dochter van Dirk van Nier Geertje Taaijspeel.

Lit.:

- Album Studiosorum Academiae Lugduno-Batavae (1575-1875), blz. 1018, 1081.
- Album Promotorum Academiae Lugduno-Batavae (1573-1812), blz. 301.
- Album Scholasticum Academiae Lugduno-Batavae 1575-1940, blz. 51.
- Biographisch woordenboek der Nederlanden, deel 6, blz. 194 e.v.
- Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek, deel 4, blz. 614.

Afbeelding:

- Museum De Lakenhal S 210

Vervaardiger:

- Toegeschreven aan Hendrik Pothoven (1800)